

Stim

Version 2.3, 091218

- att använda musik
- offentligt framförande
- Stim
- tillstånd, rapportering, avgift
- centrala avtal
- vem är anordnare?
- sångtexter
- lyrikuppläsningar
- Stims hemsida

Att använda musik

Upphovsrättslagen (URL) fastslår upphovsmannens ensamrätt till sitt verk. Lagen omfattar inte bara tonsättare, utan också författare, översättare, bildkonstnärer, fotografer, dataprogrammerare, förlag m fl. Lagen anger en så kallad skyddstid under upphovsmannens levnad och 70 år efter hans/hennes död. Ensamrätten innebär bland annat att ingen utan en kompositörs eller textförfattares medgivande får sprida, bearbeta eller offentligt framföra musikverket eller sången - inte heller framställa exemplar av verket (kopiera noterna eller spela in musiken).

Bachs Air är därför fri att bearbeta och uppföra, medan Ward Swingles arrangemang av samma stycke är skyddat.

URL garanterar också upphovsmannen rätt att inkasera ersättning för att hans verk framförs, sprids eller bearbetas.

Upphovsrätten är genom lagstiftning starkt etablerad också internationellt, och internationella konventioner innebär att de olika ländernas upphovsrättsorganisationer (ex Stim) administrerar och garanterar rättigheter för upphovsmän i andra länder.

Offentligt framförande

När det gäller framförande av skyddad musik omfattar upphovsmannens ensamrätt samtliga offentliga framföranden. Begreppet "offentligt framförande"

har fått ett vidare begrepp och omfattar i stort sett alla framföranden som inte sker inom en privat krets i hemmet. Det finns några undantag, exempelvis gudstjänstmusik (psalmer, pre- och postludier m m - men inte musikgudstjänster/kyrkokonserter).

Det innebär att också interna konserter på föreningsmöten, vårdhem och sjukhus räknas som "offentligt framförande", oavsett om man tar entré eller ej.

Skyddad musik behöver inte framföras av levande musiker för att räknas som offentligt framförande - upphovsmannens ensamrätt omfattar också framförande av inspelad musik.

Stim

En upphovsman kan omöjligt själv administrera tillståndsgivning och inkassering av ersättning inför varje framförande av sina verk. Tonsättare, arrangörer, textförfattare och musikförlag i Sverige har därför möjlighet att ansluta sig till Stim (Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå) och överlåter därmed åt Stim att förvalta rätten till framförande och spridning av verk som anmälts till Stim.

Stim förvaltar bara tonsättares, arrangörers och musikförlags rättigheter. Musiker som medverkar vid inspelningar av fonogram och videogram, radio, TV, film och liknande ansluter sig till SAMI (Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation), och grammofon-bolagens rättigheter bevakas av IFPI (International Federation of the Phonographic Industry). Tonsättarnas rättigheter då deras verk spelas in på fonogram, bevakas av ncb (Nordic Copyright Bureau).

Tillstånd, rapportering, avgift

Den arrangör som använder skyddad musik i ett offentligt sammanhang är, oavsett om man tagit entré eller ej, skyldig att

-före konserten ha tillstånd (licens) från Stim att använda den skyddade musiken

-efter konserten till Stim rapportera vilken musik som har framförts. Här finns två olika rutiner: när det gäller "klassiska konserter" där man fram-

för ett fåtal verk och man oftast har programblad, rapporterar arrangören den framförda musiken (enklast är att skicka med ett programblad). För övriga konserter rapporterar musikerna vad som framförts på särskilda turnélistor. Men det är alltid arrangören som ansvarar för att rapportering sker till Stim.

-betala avgift till Stim (efter publikantal eller biljettintäkt - se Stims hemsida)

Detta ansvar faller på den som formellt är anordnare av konserten.

När det gäller musikdramatiska verk, gäller inte Stims licens. Tillstånd måste inhämtas från såväl upphovsmannen direkt, som från det förlag som har rättigheterna till det musikdramatiska verket.

Centrala avtal med Stim

Många riksorganisationer, studieförbund och andra tecknar centrala avtal med Stim. Detta innebär att de föreningar, lokalavdelningar, kommuner m fl som är anslutna till dessa har tillstånd att framföra skyddad musik. I en del fall är också avgiften till Stim centralt erlagd med ett fast belopp, vilket innebär att arrangörens enda skyldighet är att rapportera vilken musik som framförts vid konserten.

Vem är anordnare?

Det kan ibland vara svårt att avgöra vem som är anordnare av ett evenemang. Flera musikföreningar kanske samarbetar kring en konsert, eller man samarbetar med kommunen, någon institution, eller något företag.

Gentemot Stim finns det bara en enda anordnare av ett evenemang. Även om man delar på arrangörskapet, måste man före konserten vara klar över vem som kommer att betraktas som anordnare:

1. i första hand betraktas den som anordnare som i sin bokföring redovisar biljettintäkterna.
2. om man inte har några biljettintäkter, betraktas den som tar de största kostnaderna som anordnare.
3. om det inte finns några kostnader att redovisa,

anses den som tagit initiativet till konserten vara anordnare.

Om man delar arrangörskapet, och vill dela på Stimkostnaden, är det bästa att arrangörerna sinsemellan före konserten kommer överens om detta, och sedan får den som står som anordnare fakturera övriga. Det kan ju också vara så att någon av de arrangörer som samarbetar kring ett evenemang har ett centralt avtal, som man kan åberopa.

Sångtexter

Licens från Stim omfattar alltså bara själva framförandet av det skyddade verket (musik och text). Den arrangör som vill publicera sångtexter som omfattas av URLs skyddstid (vare sig det är texter av Karin Boye eller Bob Dylan) i programblad eller annan programinformation, måste begära tillstånd från det förlag som äger rättigheterna till sången inklusive texten. Man måste också med största sannolikhet betala en avgift till förlaget.

Lyrakuppläsningar

När någon läser dikter eller andra texter vid offentliga evenemang, till exempel vid någon musik- och lyrikafest, måste motsvarande rättigheter för de lästa texterna inhämtas från ALIS (Administration av litterära rättigheter i Sverige), Blå Tornet, Drottninggatan 85, 111 60 Stockholm, tel 08-411 98 10, Fax 08-411 98 20, hemsida www.alis.org.

Stims hemsida

Stim har en utmärkt hemsida med mängder av information kring upphovsrätt, hur man som musikanvändare tecknar licens m m. Dessutom ett stort antal nedladdningsbara dokument.